

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2004-1-69 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 05-07/59-26
Karar Tarihi : 3.2.2005

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

İkinci Başkan : Tuncay SONGÖR
Üyeler : A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY, Murat GENCER,
Rıfki ÜNAL, Prof.Dr. Nurettin KALDIRIMCI
M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN

B. RAPORTÖRLER : Abdulgani GÜNGÖRDÜ, Özgür BAL

C. ŞİKAYET EDEN : - Tüketici Hakları Derneği Diyarbakır Şubesi
Kooperatifler Mah. Cahit Sıtkı Tarancı Sok.
Kupik Apt. altı No:12/2 Diyarbakır

20

- İnka 1 Apt. Yönetimi
Yenişehir Mah. Selahattin Yazıcıoğlu Cad. Diyarbakır

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA YAPILANLAR:

- Diyarbakır Parça Kömür Pazarında Faaliyet Gösteren Teşebbüsler

30

E. DOSYA KONUSU : Diyarbakır kömür pazarında S.S. Diyarbakır Kömür Temin Tevzi Kooperatifi dışında herhangi bir yerden kömür temin edilemediği; ayrıca söz konusu Kooperatifin girişimiyle teşebbüslerin fiyat anlaşması yaparak 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettikleri iddiaları.

F. İDDİALARIN ÖZETİ : Diyarbakır'da tüketilen kömürün S.S. Diyarbakır Kömür Temin Tevzi Kooperatifi dışında herhangi bir yerden temin edilemediği, başka illerden aynı kalitede daha ucuza kömür alma girişimlerinin engellendiği, adı geçen kooperatifin girişimiyle kömür satıcılarının ithal kömürün tonunun 230 ABD Doları'ndan aşağı satılmaması yönünde bir protokol yaptıkları iddia edilmektedir.

40

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 5.7.2004 tarih, 3577 sayı; 20.8.2004, 4651 sayı ile giren başvurular üzerine hazırlanan 1.11.2004 tarih ve 2004-1-69/İİ-04-MÖP sayılı ilk inceleme raporu, 1.11.2004 tarih ve REK.0.05.00.00/207 sayılı Başkanlık önergesi ile 4.11.2004 tarih, 04-70 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve Diyarbakır ili parça kömür pazarında faaliyet gösteren teşebbüslere yönelik olarak 4054 sayılı Kanun kapsamında soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının tespiti amacıyla 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 40/1. maddesi ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 55/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

50 İlgili karar uyarınca düzenlenen 26.1.2005 tarih 2004-1-69/ÖA-05-AG sayılı
Önaraştırma Raporu 28.1.2005 tarih, REK.O.05.00.00/17 sayılı Başkanlık Önergesi
ile 05-07 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda;

60 - Diyarbakır ilinde kömür satışı yapabilmek için İl Mahalli Çevre Kurulu Kararı ile "S.S.
Diyarbakır Kömür Temin Tevzi Kooperatifi" üyesi olmanın zorunlu tutulduğu, ancak
fiili uygulamada bu şartın aranmadığı, bu nedenle tüketicilerin kömür temini
konusunda başka illerden aynı kalitede ve daha ucuza kömür alma girişimlerinin
engellenmediği,

- Diyarbakır parça kömür pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerin fiyat anlaşması
yaparak 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri iddiasını ispatlamaya yeterli
delil olmadığı,

70 - S.S. Diyarbakır Kömür Temin Tevzi Kooperatifi tarafından üyelerine imzalatılan
taahhütnamelerin 13. maddesindeki ifade nedeniyle, pazarın mevcut yapısı dikkate
alındığında, kooperatif hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığı; bununla
birlikte 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 9. maddesinin üçüncü
fıkrası uyarınca S.S. Diyarbakır Kömür Temin Tevzi Kooperatifi'ne "bütün
taahhütnamelerde yer alan '*Kömür fiyatlarını kalitesine göre kooperatif yönetiminin
belirleyeceği*' ifadesinin derhal çıkarılması ve söz konusu ifadenin çıkarıldığı
Rekabet Kurumu'na beyan edilmesi gerektiğinin, aksi taktirde 4054 sayılı Kanun
çerçevesinde adı geçen kooperatif hakkında soruşturma açılacağı" bildirilmesi
gerektiği,

80 - İl Mahalli Çevre Kurulu'nun 31.5.2004 tarih ve 4 sayılı kararı gereğince;
Diyarbakır'da yerli ve ithal kömür satışı yapabilmek için "S.S. Diyarbakır Kömür
Temin Tevzi Kooperatifine üye olunduğuna dair belge"nin talep edilmesinin, uygun
standartlarda kömür satışı yapılmasını sağlamak için gerekli bir koşul olmadığı; bu
düzenlemenin ilgili pazara girişi engelleyici ve dolayısıyla rekabeti sınırlayıcı sonuç
doğurabileceği, bu nedenle ilgili anılan kararda yer alan "S.S. Diyarbakır Kömür
Temin Tevzi Kooperatifine üye olma zorunluluğu"nun kaldırılması gerektiği, bu
amaçla Diyarbakır Valiliği ve Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na görüş
bildirilmesinin uygun olacağı,

ifade edilmektedir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

90

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Kömürün kullanım alanları genel olarak ısınma amaçlı ve sanayi amaçlı olmak üzere
iki kısma ayrılmaktadır. Kullanım amaçlarına göre kömürdeki değişik ölçülere aşağıda
yer verilmiştir:

100 -*Toz Kömür* : Boyutu 18 mm'nin altında kalan kömürler olup, demir-çelik fabrikaları ve termik santrallerde kullanılmaktadır.

-*Parça Kömür* : Boyutu 18 mm ile 150 mm arasındaki kömürler olup ısınma amacıyla soba ve kaloriferlerde kullanılmaktadır. Parça kömürler kendi içinde 3 gruba ayrılmaktadır:

- Fındık Kömür : 18 mm-25 mm arası
- Ceviz Kömür : 18 mm-70 mm arası
- Portakal Kömür : 70 mm-150 mm arası

110 Üretilmesi, taşınması, yüklenmesi aşamalarında daha çok dikkat ve işçilik gideri gerektirdiğinden parça kömürün fiyatı toz kömüre göre yüksektir.

-*Briket Kömür*: Toz kömürün katkılı veya katkısız olarak presle değişik boyutlarda briketlenmesi sonucu oluşan ve ısınma amaçlı kullanılan üründür.

-*Kok Kömürü*: Taşkömürlerin dönerli ve hareketli ızgara fırınlarda ısıl işleme tabi tutulmasıyla elde edilen, zenginleştirilmiş üründür. Metalürji ve porselen sanayisinde kullanılmaktadır.

120 Yerli parça kömürler kükürt ve uçucu madde oranının yüksek, kalori değerinin düşük olması nedeniyle ithal kömürlerden ayrılmaktadır. Fiyat açısından ise en kaliteli yerli kömürün ithal kömürün yarı fiyatına satıldığı görülmektedir. Bu nedenle yerli kömür ayrı bir pazar oluşturmaktadır.

Elektrik, fuel-oil ve doğalgaz ise ısınma amaçlı parça kömüre alternatif olabilecek diğer enerji çeşitleridir. Ancak elektrik ve fuel-oilin birim kalori üzerinden hesaplanan maliyetinin yüksek olması ve kömür kullanıcısının kısa dönemde yakma sistemini doğalgaz dahil alternatif enerji kullanımına çevirememesi nedeniyle "ithal parça kömür" ilgili ürün pazarı olarak belirlenmiştir.

130

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Şikayet konusu iddialar Diyarbakır ili parça kömür pazarına ilişkindir ve ilgili teşebbüslerin faaliyet alanı Diyarbakır ili sınırlarıdır. Söz konusu pazara yönelik getirilen hukuki düzenlemelerin etki alanı da dikkate alınarak, ilgili coğrafi pazar "Diyarbakır İl Sınırları" olarak belirlenmiştir.

I. 2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

140 Dosya konusu iddiaların, pazara girişin engellenmesi ve ortak fiyat tespitine ilişkin olduğu görülmektedir. Bu nedenle değerlendirmeler de bu iki başlık altında yapılmıştır.

I. 2. 1. Pazara Giriş Koşulları

İlk inceleme sürecinde Diyarbakır Valiliği'ne 22.7.2004 tarih, 2781 sayılı ve Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na ise 22.7.2004 tarih, 2782 sayılı yazılarla şikayet konusu "*Diyarbakır'da Kömürcüler Derneği dışında herhangi bir yerden kömür temin*

150 edilemediği, tüketicilerin başka illerden aynı kalitede kömür alma teşebbüslerinin engellendiği” iddialarına ilişkin görüş sorulmuştur.

Diyarbakır Valiliği Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü tarafından gönderilen 11.8.2004 tarih ve 1238 sayılı yazıda özetle;

160 Diyarbakır ilinde kömür temini konusunda tüketicilerin başka illerden aynı kalitede ve daha ucuza kömür alma girişimlerinin engellenmediği, ancak ısınmadan kaynaklanan hava kirliliğinin önlenmesi, çevre ve insan sağlığını tehdit eden düşük nitelikteki yakıt ve bunlar arasında da kükürt ve kül oranı yüksek, kalori değeri düşük olan, sevk irsaliyesi ve satış izin belgesi bulunmayan ve standart dışı yakıtların Diyarbakır’a girişinin önlenmesi kapsamında İl Mahalli Çevre Kurulunun konuyla ilgili almış olduğu kararı bulunduğuna ifade edilmiş ve yazı ekinde söz konusu karar gönderilmiştir.

2004-2005 kış sezonunda Diyarbakır kent merkezinde ısınmadan kaynaklanan hava kirliliğinin önlenmesi ile ilgili çalışmalar kapsamında alınan İl Mahalli Çevre Kurulunun 31.5.2004 tarih ve 4 sayılı kararında yer alan bilgiler çerçevesinde;

170 - Diyarbakır ilinin hava kirliliğinin birinci derecede yoğun olduğu iller arasında yer aldığı, yerli ve ithal kömür satıcılarının sadece Çevre ve Orman Bakanlığı’ndan izinli kömür satabildiği, İl Mahalli Çevre Kurulu’nun kararında ısınma amaçlı kullanılacak ithal kömür standartlarının da belirlendiği,

- Hava kirliliğinin azaltılması amacıyla ithal edilen kömürlerin, Çevre ve Orman Bakanlığı’ndan alınan Kontrol Belgesi çerçevesinde ithal edildiği,

180 - Kömür tevzi sahasının yönetiminin Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanlığına verildiği; Diyarbakır ilinde kömür satabilmek için Diyarbakır Valiliği’nden (İl Çevre ve Orman Müdürlüğü) “Katı Yakıt (Kömür) Satış İzin Belgesi” alınmasının gerekli olduğu, anlaşılmaktadır.

İl Mahalli Çevre Kurulu kararının ilgili bölümlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Tüketiciye yerli ve ithal kömür satışı (Torbali Şekilde) yapacak kurum-işletme ve firmalardan istenen belgeler:

1. *Büyükşehir Belediye Başkanlığından Kömür Tevzi sahasında yeri olduğuna dair tahsis belgesi veya kantar giriş çıkış hizmetlerinden faydalanabilir belgesi ile S.S. Diyarbakır Kömür Temin Tevzi Kooperatifine üye olduğuna dair belge...”*

190 Getirilen bu düzenleme ile Diyarbakır ilinde kömür satabilmek için “S.S. Diyarbakır Kömür Temin Tevzi Kooperatifi”ne üye olma şartı aranmaktadır.

Diyarbakır Büyükşehir Başkanlığı Çevre Koruma Daire Başkanlığı tarafından gönderilen 10.8.2004 tarih ve 2326 sayılı yazıda aşağıdaki ifade yer almaktadır:

“Diyarbakır Valiliği Mahalli Çevre Kurulunun 31.05.2004 tarih ve 04 sayılı Kararı’nda ‘Katı Yakıt İzin Belgesini alan ve S.S.Diyarbakır Kömür Temin ve Tevzi Kooperatifine üye olan kişi ve kuruluşlar kömür satışı yapabilir’ denmektedir.

200 Bu nedenle yukarıda belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyip kömür satışı yapan satıcılara Çevre ve Orman İl Müdürlüğü ve Belediyemiz Çevre Denetim ekipleri tarafından gerekli müdahalelerde bulunulmaktadır.”

29.12.2004 tarihinde raportörlerce yapılan görüşmede ise Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanlığı Çevre Koruma Daire Başkanı aşağıdaki hususları ifade etmiştir:

210 “Diyarbakır ilinde satılan kömürün bulunduğu sahanın kontrolü Büyükşehir Belediye Başkanlığı denetimindedir. Son yıllarda standart dışı kömür kullanımının yasaklanması nedeniyle Diyarbakır’da hemen hemen tümüyle ithal kömür satılmaktadır. Diyarbakır genelinde satılan toplam yakıt çeşitleri içinde kömürün payının %80 civarında olduğunu tahmin ediyoruz. Geçtiğimiz sezon kömür sahasından yaklaşık 130 bin ton kömür satışı (çıkışı) yapıldığını tahmin etmekteyiz. Bu yıl satılan kömür miktarı şu ana kadar 80 bin civarındadır. Sezon sonuna kadar bunun da 130 bin tona ulaşmasını beklemekteyiz. Daha önce kentte kömür satışı yapılabilmesi için S.S. Diyarbakır Kömür Temin ve Tevzi Koop. üye olması ve belediye kantarından yararlanabilir izninin olması lazımdı. Belediye daha önce kooperatif üyesi olmayanlara bu izni vermiyordu. Ancak bu durumun rekabeti bozduğunu tespit ederek kooperatif üyeliği dışındaki yükümlülüklerini yerine getiren firmalara kantar geçiş izni verdik. Kooperatife üye olma şartını ortadan kaldırdık.”

220 Öneri araştırma sürecinde yapılan incelemelerde S.S. Diyarbakır Kömür Temin ve Tevzi Kooperatifi üyesi olmayan teşebbüslere “Katı Yakıt Satış İzin Belgesi” verildiği tespit edilmiştir. Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanlığı Çevre Koruma Daire Başkanlığı’nın 12.8.2004 tarihli yazısı ile adı geçen kooperatif üyesi olmayan “Mezopotamya Tarım Ürünleri Gıda Kömürcülük Taşımacılık Ltd. Şti.”ye kömür ve katı yakıt satışı yapmak için kömür tevzi sahasındaki kantardan faydalanma izni verilmiştir. Söz konusu şirket ile birlikte yine kooperatif üyesi olmayan V.S.A.Ş. Yüksel Madencilik İnş. Petrol Or. Ür.Nak.Tar.Tic.Ltd.Şti., Dav-Taş Kömürcülük, ATAŞ Petrol İnş. Gıda Tem. İth. İhr. Ltd. Şti. ve Ziya CAN’a Diyarbakır Valiliği Çevre ve Orman İl Müdürlüğü tarafından “Katı Yakıt (Kömür) Satış İzin Belgesi” verilmiştir.

230 Öte yandan söz konusu pazarda, Diyarbakır Valiliği Hizmet Vakfı’nın kontrolünde olan Diyarbakır Odun Kömür ve Gıda Maddeleri Ticaret Ltd.Şti. unvanlı bir şirket de faaliyet göstermektedir. 30.12.2004 tarihinde yapılan görüşmede Diyarbakır Odun Kömür ve Gıda Maddeleri Ticaret Ltd. Şti. Müdürü aşağıdaki hususları ifade etmiştir:

240 “...Şirketimiz ortakları Diyarbakır Valiliği Hizmet Vakfı Başkanlığı (%95 hisse) ile İl Sağlık Müdürlüğü Sosyal Yardım Vakfı(%5 hisse)’dir. Şirketimiz 1999 yılında kurulmuştur. Kurulduğundan itibaren amaç ve işlevi ithalatçı firmalardan ihale usulü ile kömür alarak bunu resmi kuruluşlara satmaktır. 2004 yılı Ağustos ayından itibaren halka yönelik kömür satışı da başlamıştır.... Sattığımız kömürün tümünün menşei ithal Rus kömürüdür. Şirketimiz S.S. Diyarbakır Kömür Temin ve Tevzi Kooperatifi üyesi değildir... ”

Bu bilgiler çerçevesinde Diyarbakır ilinde kömür satışı yapabilmek için İl Mahalli Çevre Kurulu Kararı ile “S.S. Diyarbakır Kömür Temin Tevzi Kooperatifi” üyesi

olmanın zorunlu tutulduğu, ancak fiili uygulamada bu şartın aranmadığı anlaşılmaktadır.

250 Diyarbakır ilinde hava kirliliğinin temel kaynağını kükürt ve kül oranı yüksek, kalori değeri düşük kömür kullanılması oluşturduğundan, İl Mahalli Çevre Kurulu'nun söz konusu kararı ile standart dışı kömürün pazara girişinin engellenmesine yönelik bir kontrol mekanizması getirilmiştir. Bu amaçla Diyarbakır'a getirilen kömürler, kömür tevzi sahasından giriş yapıldıktan sonra tüketiciye satılmakta, teşebbüslerden Belediye Başkanlığı'nca ilgili teşebbüse yer verildiğine dair belge ile böyle bir yeri olmayanlardan kömür sahasına giriş yapmadan kömür satamayacağına dair taahhütname alınmaktadır. Bu düzenlemelerin standart dışı kömürün Diyarbakır'a girişini önlemek için zorunlu olduğu, ancak "S.S. Diyarbakır Kömür Temin Tevzi Kooperatifi" üyesi olmanın, uygun standartlarda kömür satışı yapılmasını sağlamak için gerekli bir koşul olmadığı anlaşılmıştır.

Fiilen uygulanmamakla birlikte, İl Mahalli Çevre Kurulunun söz konusu kararındaki düzenlemenin "Diyarbakır Kömür Pazarı"na girişi engelleyici ve dolayısıyla rekabeti sınırlayıcı sonuç doğurabileceği kanaatine varılmıştır. Bu nedenle anılan karar ile getirilen "Diyarbakır ilinde yerli ve ithal kömür satışı yapabilmek için S.S. Diyarbakır Kömür Temin Tevzi Kooperatifine üye olma" zorunluluğunun kaldırılması gerektiği, bu amaçla Diyarbakır Valiliği ile Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na görüş bildirilmesinin uygun olacağı kanaatine ulaşılmıştır.

270 I.2.2. Fiyat Tespiti

Önaraştırma sürecinde örnekleme yöntemi ile seçilen teşebbüslerde yerinde incelemelerde bulunulmuştur. Dosya mevcudundan yapılan incelemelerde teşebbüsler arasında fiyat anlaşması yapıldığı iddiasını kanıtlayacak herhangi bir bulguya rastlanılmadığı anlaşılmıştır.

Yerinde inceleme yapılan teşebbüslerden 2004 yılı Mayıs – Aralık ayları ithal kömür alım ve satım faturalarından örnekler istenmiştir. Söz konusu fatura örnekleri incelendiğinde teşebbüslerin satış fiyatlarının aylık bazda değişme gösterdiği ve teşebbüslerin fiyatları arasında farklılıklar bulunduğu görülmektedir. Bu verilerin de 280 şikayet konusu "230 ABD Doları'ndan aşağı satılmaması yönünde protokol yapıldığı" iddiasını ispatlamadığı kanaatine varılmıştır.

Diyarbakır Valiliği Hizmet Vakfı kontrolünde olan Diyarbakır Odun Kömür ve Gıda Maddeleri Ticaret Ltd.Şti. 2004-2005 kış sezonu için 190 USD (KDV dahil) fiyatla kömür satışı yapma kararı almıştır. Söz konusu şirketin daha önce halka yönelik satışı bulunmamaktadır.

290 30.12.2004 tarihinde raportörlerce yapılan görüşmede Diyarbakır Odun Kömür ve Gıda Maddeleri Ticaret Limited Şirketi Müdürü aşağıdaki hususları ifade etmiştir:

"...Halen halka yönelik satışlarımızda satış fiyatımız KDV dahil 190 USD (vade farkı alınmaksızın peşin artı 4 ay vadeli)'dir. Kamu kurumlarına aynı fiyata peşin satış yapmaktayız. Bu fiyata isteyen herkese satış yapmaktayız..."

Bu bilgiler çerçevesinde Diyarbakır parça kömür pazarında yer alan teşebbüslerin fiyat anlaşması yaparak 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri iddiasını ispatlamaya yeterli delil olmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

300 **I.2.3. S.S. Diyarbakır Kömür Temin Tevzi Kooperatifi**

S.S. Diyarbakır Kömür Temin Tevzi Kooperatifi'nin toplam 45 üyesi bulunmaktadır. Ancak bu teşebbüslerin tümü aktif olarak faaliyet göstermemektedir. Diyarbakır Valiliği İl Çevre ve Orman Müdürlüğü'nden edinilen bilgiye göre, 2004-2005 kış sezonunda İl Çevre ve Orman Müdürlüğü'nden Katı Yakıt Satış İzin Belgesi alan firma sayısı 39'dur. Bunlar arasında yukarıda yer verildiği üzere kooperatif üyesi olmayan teşebbüsler de bulunmaktadır.

310 S.S. Diyarbakır Kömür Temin Tevzi Kooperatifi'nde yapılan yerinde incelemede ilgili kooperatifin üyelerine bir taahhütname imzalandığı tespit edilmiştir. Söz konusu taahhütnamenin ilgili maddeleri aşağıdaki şekildedir:

"Amaç: Kooperatif üyelerinin saygınlığının ve dürüstlüğü'nün halka kabul ettirilmesi yolu ile üyelerinin gelir düzeyinin artırılması. Bu amacı sağlamak maksadı ile kooperatife alınacak üyelerin aşağıda belirtilen kooperatif kurallarını kabul ettiklerini taahhüt etmektedirler.

...

Madde 13: Kömür fiyatlarını kalitesine göre kooperatif yönetiminin belirleyeceğini

...

320 *Yukarıda belirtilen hükümlere riayet etmediğim takdirde işyerimin tasarruf hakkını kooperatife devir edeceğimi kabul ve taahhüt ederim."*

30.12.2004 tarihinde raportörlerce yapılan görüşmede S.S. Diyarbakır Kömür Temin Tevzi Kooperatifi Başkanı aşağıdaki hususları ifade etmiştir:

"..Halen kömür fiyatları ortalama peşin 200 USD civarındadır. Vadelide her ay için 5 USD vade farkı alınmaktadır. İskenderun'dan nakliye ücreti ton başına 25-32 USD'dir. Halen İskenderun'da ortalama kömür fiyatları 180 dolar civarındadır. Taksitle mal alımı yapıldığında her ay için 5 USD vade farkı alınmaktadır.

330 *Kalitesine göre pazarda 30-40 USD marjlı fiyat oluşabiliyor. Her teşebbüs istediği fiyata satmaktadır. Kooperatifin müdahalesi yoktur."*

340 Yukarıda yer alan bilgiler çerçevesinde Diyarbakır kömür pazarına girişte fiilen bir engel bulunmadığı, kooperatif üyesi olmayan teşebbüslerin pazarda satış yapabildiği, ve Valilik Hizmet Vakfı kontrolünde olan Diyarbakır Odun Kömür ve Gıda Maddeleri Tic. Ltd. Şti.'nin ortalama pazar fiyatının altında bir fiyat olan 190 ABD Doları'na isteyen herkese satış yaptığı anlaşılmaktadır. Bu faktörler pazarın yapısını rekabetçi hale getirmektedir. Pazarın söz konusu yapısının, olası bir fiyat anlaşmasının yapılarak uygulanmasını ya da pazarda kooperatifin olası fiyat belirleme imkanını fiilen zorlaştırdığı, ayrıca örnek faturalar da dikkate alındığında, teşebbüslerin satışlarında kooperatif tarafından belirlenen bir fiyat yapısı bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

Yapılan yerinde incelemelerde bu kanaatin tersini ispatlayacak bir bulguya rastlanılmadığından, S.S. Diyarbakır Kömür Temin Tevzi Kooperatifi hakkında

350 soruşturma açılmasına gerek olmadığı, ancak 4054 Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca söz konusu kooperatife "bütün taahhütnamelerde yer alan '*Kömür fiyatlarını kalitesine göre kooperatif yönetiminin belirleyeceği*'" ifadesinin çıkarılması ve söz konusu ifadenin çıkarıldığının Rekabet Kurumu'na beyan edilmesi gerektiğinin bildirilmesi sonucuna ulaşılmıştır.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora, toplanan delillere ve incelenen dosya kapsamına göre;

- 360 - Diyarbakır ilinde kömür satışı yapabilmek için İl Mahalli Çevre Kurulu Kararı ile "S.S. Diyarbakır Kömür Temin Tevzi Kooperatifi" üyesi olmanın zorunlu tutulduğu, ancak fiili uygulamada bu şartın aranmadığına, bu nedenle tüketicilerin kömür temini konusunda başka illerden aynı kalitede ve daha ucuza kömür alma girişimlerinin engellenmediğine,
- Diyarbakır parça kömür pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerin fiyat anlaşması yaparak 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri iddiasını ispatlamaya yeterli delil olmadığına,
- 370 - S.S. Diyarbakır Kömür Temin Tevzi Kooperatifi tarafından üyelerine imzalatılan taahhütnamelerin 13. maddesindeki ifade nedeniyle, pazarın mevcut yapısı dikkate alındığında, kooperatif hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığına; bununla birlikte 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca S.S. Diyarbakır Kömür Temin Tevzi Kooperatifi'ne "bütün taahhütnamelerde yer alan '*Kömür fiyatlarını kalitesine göre kooperatif yönetiminin belirleyeceği*'" ifadesinin derhal çıkarılması ve söz konusu ifadenin çıkarıldığının Rekabet Kurumu'na beyan edilmesi gerektiğinin, aksi taktirde 4054 sayılı Kanun çerçevesinde adı geçen kooperatif hakkında soruşturma açılacağına" bildirilmesine,
- 380 - İl Mahalli Çevre Kurulu'nun 31.5.2004 tarih ve 4 sayılı kararı gereğince; Diyarbakır'da yerli ve ithal kömür satışı yapabilmek için "S.S. Diyarbakır Kömür Temin Tevzi Kooperatifine üye olduğuna dair belge"nin talep edilmesinin, uygun standartlarda kömür satışı yapılmasını sağlamak için gerekli bir koşul olmadığına; bu düzenlemenin ilgili pazara girişi engelleyici ve dolayısıyla rekabeti sınırlayıcı sonuç doğurabileceği, bu nedenle ilgili anılan kararda yer alan, "S.S. Diyarbakır Kömür Temin Tevzi Kooperatifine üye olma zorunluluğu"nun kaldırılması gerektiği, bu amaçla Diyarbakır Valiliği ve Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na görüş bildirilmesine,

OYÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

Rekabet Kurulu'nun 3.2.2005 gün ve 05-07/59-26 sayılı Karar'ına

KARŞI OY GEREKÇESİ

Diyarbakır parça kömür pazarında yer alan bazı teşebbüslerin 4054 sayılı Yasa'nın 4. maddesini ihlal ettikleri iddiası üzerine yapılan incelemeye ilişkin 26.1.2005 gün ve 2004-1-69 ÖA-05-AG sayılı Ön Araştırma Raporu, şikayetçilerin hangi teşebbüsler hakkında hangi gerekçelerle şikayette bulduklarına ilişkin bir görüşme ya da yazışma yoluyla tespiti, başka bir deyişle şikayetçilerin ilk inceleme sırasında görülen başvuru yazıları üzerine bir derinleştirme çalışmasını yansıtmamaktadır. Oysa, biri Sanayi ve Ticaret Bakanlığı kanalıyla, diğeri de bir sivil toplum kuruluşunun imzasıyla doğrudan gelen ve her ikisinin de kimin tarafından yazıldığı belli iki şikayet karşısında Kurum raportörlerinin konuyu daha derinlemesine irdeleyip elde ettikleri bulguları şikayetçilerin ortaya koyacakları ayrıntılı iddialar ile karşılaştırmaları ve buradan bir yargıya gitmeleri gerekirdi. Bu yapılmadığına göre, verilecek bir kararda Rekabet Kurulu'na ışık tutacak verilerin bir soruşturma yoluyla toplanması da başvurulabilecek bir diğeri yasal yoldu.

Bu görüşle, Başlık'ta anılan Karar'da çoğunluktan ayrı kullandım.

Murat GENCER
Kurul Üyesi